

UNIWERSYTET
KAZIMIERZA WIELKIEGO
W BYDGOSZCZY

Prof. UKW dr hab. Anna Bączkowska
Zakład Komunikacji Językowej i Dyskursu Medialnego
Katedra Dziennikarstwa, Nowych Mediów i Komunikacji Społecznej
85-092 Bydgoszcz, ul. M. Ogińskiego 16

Bydgoszcz, 10 grudnia 2017 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej

pt. „Teaching English phrasal verbs at the upper-intermediate level”

(Nauczanie angielskich czasowników frazowych na poziomie B2)

magister Doroty Górcznej

Uwagi wstępne

Praca jest udanym połączeniem językoznawstwa teoretycznego (frazologii) z językoznawstwem stosowanym (nauczaniem języka angielskiego jako obcego) w zakresie nauczania czasowników frazowych. Dysertacja składa się ze wstępu i sześciu rozdziałów, z czego rozdział I jest z zakresu językoznawstwa teoretycznego, pozostałe rozdziały dotyczą różnych aspektów z zakresu językoznawstwa stosowanego (m.in. przeglądu różnych metod nauczania w kontekście nauczania czasowników frazowych, analizy podręczników do nauczania języka angielskiego pod kątem występowania czasowników frazowych) oraz omówienia wyników badań własnych Autorki (ankiety przeprowadzone wśród nauczycieli i uczniów). W sumie dysertacja liczy 226 stron (łącznie z konkluzjami, bibliografią i załącznikami).

Uwagi szczegółowe

W rozdziale I opisano teoretyczne podstawy czasowników frazowych. Na uwagę zasługuje fakt, że Autorka pracy wykazała się znajomością wybranych definicji i podejść do czasowników frazalnych (choć ich nie nazywa, jedynie podaje nazwiska autorów) z różnych okresów rozwoju teorii językoznawczych, wspominając zarówno badania nad składnią, jak i semantyką czasowników frazalnych, w tym badania z zakresu językoznawstwa korpusowego (str. 18). Mimo, iż punktem ciężkości pracy jest aspekt nauczania czasowników frazowych (metodyki nauczania oraz świadomości

uczenia się czasowników frazowych przez uczniów), opis teorii związanej z czasownikami frazalnymi w tego typu opracowaniu jest niezbędny, jednak w przedstawionej dysertacji jest on bardzo krótki i nazbyt oszczędny, jak na kluczowe dla pracy pojęcie. W pracy brakuje bardziej szczegółowego omówienia zarówno definicji i taksonomii czasowników frazowych (np. T. Michella 1958, R. Dirvena 2001), bowiem istnieje wiele rozbieżności na ten temat, np. jaka jest różnica między czasownikami frazowymi a czasownikami przyimkowymi, czy partykułą, przyimkiem i przysłówkiem, które zwykle występują po czasownikach. Szerszego omówienia wymagałyby też testy na czasowniki frazowe (w szczególności w kontekście fraz przyimkowych oraz czasowników, po których przyimek stanowi część następującej po nim frazy przyimkowej). Autorka omówiła jedynie testy według D. Bolingera (1971), natomiast warto byłoby skontrastować podejście Bolingera z innymi autorami, np. według S. Lindner (1981), na tę publikację Autorka powołuje się już przy innej okazji, na stronie 12). Niejasne też jest czy praca oparta jest na podejściu proponowanym przez językoznawstwo kognitywne czy inne, wcześniejsze szkoły językoznawcze (przyczacane opisy i klasyfikacje reprezentują różne okresy rozwoju teorii językoznawczych). Jest to o tyle istotne, że zasadniczo w językoznawstwie kognitywnym lansuje się tezę, że partykuły w czasownikach frazalnych są nośnikami znaczenia (konceptualno-)semantycznego, podczas gdy w innych podejściach są często uważane za semantycznie puste. Warto byłoby uściślić, do jakiej teorii językoznawczej przychyliła się Autorka. Odnosi się wrażenie, że Autorka popiera tezy językoznawstwa kognitywnego, wówczas jednak należałoby wspomnieć o podstawowych założeniach językoznawstwa kognitywnego. Podsumowując, rozdział I uważam za poprawny, jednak wymagający jeszcze rozwinięcia.

Rozdział II dotyczy najczęstszych problemów występujących w procesie nauczania i uczenia się tytułowych czasowników frazowych. Jest to rozdział przekonujący, opisujący typowe rozwiązania z zakresu metodyki nauczania języka angielskiego jako obcego, uwzględnia liczne publikacje naukowe i praktyczne z tego zakresu. W tym rozdziale scharakteryzowano również istotę tzw. poziomu językowego B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, który jest kluczowy dla badań Autorki, oraz przedstawiono listy czasowników frazowych określonych dla różnych poziomów językowych przez dokument 'English Vocabulary Profile' (EVP). Zarówno charakterystyka poziomów zaawansowania w języku obcych, jak i listy czasowników frazowych z listy EVP są bardzo długie i powinny być raczej ujęte w załączniku. Merytorycznie rozdział jest poprawny.

Kolejny rozdział jest również z zakresu metodyki nauczania języka angielskiego jako obcego. Rozdział III zwięźle i trafnie opisuje nauczanie słownictwa w wybranych 'klasycznych' metodach nauczania języka angielskiego, jak i w kilku mniej znanych. Autorka przytacza też tezy badaczy proponujących tzw. podejście leksykalne do nauczania (w szczególności M. Lewis 1992), jednak nie poświęca uwagi podejściu leksykalnemu w oddzielnej sekcji wzorem omawiania innym sposobów nauczania słownictwa, co dziwi, bowiem podejście leksykalne w nauczaniu języka angielskiego jest zagadnieniem szczególnie trafnym w kontekście tematyki nauczania wielowrazowych jednostek leksykalnych, takich jak kolokacji czy wyrażeń przyimkowych, czasowników przyimkowych czy czasowników frazowych.

Analizie występowania czasowników frazowych w podręcznikach do nauki języka angielskiego jako obcego poświęcono rozdział IV. Przeanalizowano pięć wybranych podręczników na poziomie kompetencji językowych określonych jako B2 pod kątem występowania czasowników frazowych w różnych typach ćwiczeń. Autorka zauważyła, co jest cenną obserwacją, że najwięcej czasowników frazowych występuje w ćwiczeniach kształtujących kompetencje czytania ze zrozumieniem i w ćwiczeniach leksykalnych poświęconych czasownikom frazalnym oraz że ogólna liczba tych czasowników nie jest wysoka.

Rozdziały V i VI prezentują wyniki badań własnych Autorki. Rozdział V dotyczy opinii dotyczącej nauczania czasowników frazowych wyrażonych przez nauczycieli języka angielskiego, natomiast rozdział VI przedstawia opinie uczniów na temat uczenia się i nauczania czasowników frazowych. Autorka przeprowadziła ankietę wśród 31 nauczycieli szkół średnich w Gdańsku pytając ich o różne aspekty nauczania czasowników frazowych. Ankieta pozwoliła Autorce zaobserwować, że większość nauczycieli zauważa niedostateczną liczbę prezentowanych czasowników frazowych i ćwiczeń do ich utrwalenia oferowanych przez używanych przez nich podręczniki. Ponadto, Autorka przeprowadziła ankietę wśród uczniów, w sześciu szkołach średnich w Gdańsku na licznej próbie aż 550 respondentów. Wyniki ankiety pozwoliły jej wysunąć wniosek, że znajomość czasowników frazowych jest stosunkowo słaba oraz że nauczyciele powinni poświęcać więcej uwagi w trakcie procesu dydaktycznego na nauczania tych czasowników.

Praca napisana jest w języku angielskim, dobrym, zrozumiałym stylem. Niekiedy zdarzają się powtórzenia, np. na stronie 163 „these tasks”, czy na stronie 146 opis nauczycieli uczestniczących w badaniu. Ogólnie jednak poziom zarówno językowy pracy, jak i jej wartość merytoryczna oceniam pozytywnie. Tematyka pracy jest z pewnością warta popularyzacji wśród nauczycieli języka angielskiego i uczących się tego języka.

Praca prezentuje wartościowy wkład w językoznawstwo stosowane i spełnia wymogi formalne i merytoryczne stawiane rozprawom doktorskim, w związku z tym wnioskuję o dopuszczenie Doktorantki Doroty Górecznej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.